

Miðvikudaginn 24. maí 1995.

Nr. 321/1993.

Guðni Þórðarson

(Sigmundur Hannesson hrl.)

gegn

Landsbanka Íslands

(Stefán Pétursson hrl.)

Skuldabréf. Skriflegur flutningur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Haraldur Henrysson og Pétur Kr. Hafstein.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 11. ágúst 1993. Hann krefst þess, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnda og sér dæmdur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Samkvæmt 1. mgr. 181. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, sbr. lög nr. 38/1994, var mál þetta skriflega flutt hér fyrir dómi, og hafa nokkur ný gögn verið lögð fram í því.

Fyrir Hæstarétti hefur stefndi mótmælt því, að varnir þær, sem áfrýjandi tefldi fram í héraði, komist að í málinu, sem rekið er samkvæmt XVII. kafla laga nr. 91/1991. Þar sem stefndi mótmælti því ekki, að varnir áfrýjanda kæmust að við meðferð málsins í héraði, kemur þessi málsástæða ekki til álita fyrir Hæstarétti.

Með þessari athugasemd og með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, Guðni Þórðarson, greiði stefnda, Landsbanka Íslands, 20.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 18. júní 1993.

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum málflutningi 24. maí sl., er höfðað fyrir dóminum af Landsbanka Íslands, Austurstræti 11,

Reykjavík, á hendur Guðna Þórðarsyni, Garðastræti 39, Reykjavík, með stefnu, birtri 20. október 1992.

Kröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða 223.287,77 kr. með 24% dráttarvöxtum (á að vera ársvöxtum) [...].

Jafnframt krefst hann málskostnaðar [...].

Kröfur stefnda eru þær, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda í málinu og sér dæmdur málskostnaður að skaðlausu.

Yfirlit yfir málsatvik og ágreiningsefni.

Málsatvik eru þau, að stefndi gaf út veðskuldabréf 4. september 1980 til stefnanda, að fjárhæð 22.328.777 gkr., vegna láns, er stefnandi veitti honum. Lánið var verðtryggt með lánskjaravísitölu, sem var þá 178 stig, með 2% ársvöxtum frá 1. ágúst 1980. Skuldin var tryggð með 5. veðrétti í 2/3 hlutum húseignarinnar nr. 39 við Garðastræti í Reykjavík. Samkvæmt veðskuldabréfinu skyldi greiða skuldina með 14 afborgunum á sex mánaða fresti, í fyrsta skipti 5. mars 1981. Veðskuldabréfinu var þinglýst 11. september 1980, en afmáð úr veðmálabókum 26. janúar 1987, án þess að bréfið bæri með sér, að það væri að fullu greitt, en færðar hafa verið á bréfið samtals sex greiðslur samkvæmt ljósritum, sem lögð hafa verið fram í málinu. Veðskuldabréfið komst úr vörslum stefnanda, en upplýst er, að mál til innheimtu skuldarinnar samkvæmt bréfinu var til meðferðar í uppboðsrétti árið 1987 og aftur árin 1990 og 1991, en þá náði uppboð ekki fram að ganga vegna mótmæla eiganda veðsins.

Stefnandi höfðaði mál til ógildingar á veðskuldabréfinu með stefnu, sem birt var í Lögbirtingablaðinu 21. nóvemberr 1991, og var kveðinn upp dómur um ógildingu þess á bæjarþingi Reykjavíkur 30. mars 1992, en enginn sótti þing til að mótmæla ógildingarkröfunni. Samkvæmt dóminum var krafa stefnanda um ógildingu studd þeim rökum, að honum væri nauðsyn að fá slíkan dóm, til þess að unnt væri að krefja skuldarann um eftirstöðvar veðskuldabréfsins.

Í málinu er deilt um það, hvort stefndi hafi greitt skuldina, sem stefnandi krefur um í málinu, og hvaða réttarlega þýðingu það hefur í því sambandi, að stefndi hefur fengið frumrit veðskuldabréfsins í hendur.

Málsástæður aðila og réttarheimildir.

Stefnandi reisir kröfur sínar á því, að kröfuréttarsamband hafi stofnast milli aðila málsins vegna fjárskuldbindingar stefnda gagnvart stefnanda samkvæmt veðskuldabréfinu. Greiðsluskylda stefnda væri ótvíræð, en stefndi myndi vinna fé úr hendi stefnanda, ná kröfur hans í málinu ekki fram að ganga. Stefnandi byggir á skuldaviðurkenningu stefnanda svo og því, að stefnandi væri eigandi skuldabréfsins. Engin skýring væri á því,

hvernig veðskuldabréfið komst í hendur stefnda, eftir að það hafði verið lagt fram í uppboðsréttinum, en stefnandi heldur því fram, að hann hafi enga aðild átt að því, að stefnda var afhent bréfið. Skuldabréfið hafi verið afmáð úr veðmálabókum, án þess að fyrir lægi staðfesting á því, að skuldin væri að fullu greidd, með áritun á bréfið sjálft eða sérstökum kvittunum. Stefndi hafi ekki heldur gefið skýringar á því, hvernig uppgjör hafi farið fram, og engin gögn lagt fram um greiðslu skuldarinnar. Veðskuldabréfið væri nafnbref, skráð á nafn stefnanda, sem hefði ekki framselt það, og hefði því engin eignayfirfærsla farið fram. Stefndi væri ekki eigandi bréfsins, og handhöfn þess veitti honum engan rétt. Stefnandi vísar til almennra reglna kröfuréttar og samningsréttar um greiðslu fjárskuldbindinga og 17. kafla laga nr. 91/1991. Dráttarvaxtakrafan er studd vaxtalögum, og málskostnaðarkrafa ásamt dráttarvöxtum er reist á XXI. kafla laga nr. 91/1991. Krafa um virðisaukaskatt er reist á lögum nr. 50/1988.

Sýknukrafa stefnda er studd þeim rökum, að hann hafi greitt skuldina að fullu til að komast hjá uppboði. Hann hafi fengið veðskuldabréfið afhent, eftir að það hafði verið afmáð úr veðmálabók, en það hafi verið gert að beiðni stefnanda. Það, að stefndi hafi bréfið í höndum, telur hann vera staðfestingu á því, að hann hafi greitt skuldina samkvæmt veðskuldabréfinu. Að öðrum kosti hefði hann aldrei fengið veðskuldabréfið afhent. Hann telur sig hafa ríkari rétt sem handhafi frumrits bréfsins en stefnandi, sem einungis hafi ógildingardóminn í höndunum. Stefndi sé réttur handhafi veðskuldabréfsins, en ekki stefnandi, og er því mótmælt af hálfu stefnda, að stefnandi sé eigandi þess.

Niðurstöður.

Stefndi hefur ekki sýnt fram á, að hann hafi greitt skuldina, sem stefnandi krefur hann um í máli þessu. Hann hefur ekki lagt fram kvittanir því til staðfestu, en kvittunum bar honum að halda til haga, á meðan skuldin var ófyrnd, hafi hann fengið þær í hendur. Veðskuldabréfið, sem stefnandi gaf út til staðfestingar skuldinni, ber það ekki með sér, að skuldin hafi verið greidd. Skiptir handhöfn bréfsins eða aflýsing úr veðmálabókum ekki máli í því sambandi, en ósannað er gegn andmælum stefnanda, að hann hafi afhent eða látið afhenda stefnda veðskuldabréfið. Stefndi hefur ekki mótmælt fjárhæð kröfunnar að öðru leyti en því, að hann hefur vakið athygli á ósamræmi, sem fram kemur í því, að gerð er krafa um greiðslu á upphaflegum höfuðstól, að fjárhæð 223.287,77 kr., en bréfið sjálft beri með sér, að greiddar hafi verið af því sex afborganir, og hafi staða þess verið 25. 5. 1985 463.038 kr. Samkvæmt því verður að líta svo á, að stefnandi hafi fallið frá að innheimta kröfuna að fullu, sem var verðtryggt, enda hefur stefndi ekki

sýnt fram á, að eftirstöðvar skuldarinnar væru lægri en krafði er um í málinu. Þykir því rétt að taka kröfur stefnanda til greina, en vaxtakröfu hans er ómótmælt. Þó verður ekki unnt að taka kröfu um vaxtavexti til greina, þar sem óljóst er, frá hvaða tíma er krafði um þá. Málskostnaður þykir hæfilega ákveðinn 90.000 kr., þ. m. t. virðisaukaskattur ásamt dráttarvöxtum, eins og krafist er.

Dóm þennan kvað upp Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Guðni Þórðarson, greiði stefnanda, Landsbanka Íslands, 223.287,77 kr. með 24% ársvöxtum frá 4. 12. 1988 til 1. 1. 1989, 21,6% ársvöxtum frá þeim degi til 1. 3. 1989, 24% ársv. frá þeim degi til 1. 4. 1989, 33,6% ársv. frá þeim degi til 1. 5. 1989, 38,4% ársv. frá þeim degi til 1. 6. 1989, 42% ársv. frá þeim degi til 1. 7. 1989, 45,6% ársv. frá þeim degi til 1. 9. 1989, 40,8% ársv. frá þeim degi til 1. 10. 1989, 38,4% ársv. frá þeim degi til 1. 12. 1989, 40,8% ársv. frá þeim degi til 1. 2. 1990, 37,2% ársv. frá þeim degi til 1. 3. 1990, 30% ársv. frá þeim degi til 1. 4. 1990, 26% ársv. frá þeim degi til 1. 5. 1990, 23% ársv. frá þeim degi til 1. 10. 1990, 21% ársv. frá þeim degi til 1. 3. 1991, 23% ársv. frá þeim degi til 1. 7. 1991, 27% ársv. frá þeim degi til 1. 9. 1991, 30% ársv. frá þeim degi til 1. 11. 1991, 27% ársv. frá þeim degi til 1. 12. 1991, 25% ársv. frá þeim degi til 1. 1. 1992, 23% ársv. frá þeim degi til 1. 3. 1992, 21% ársv. frá þeim degi til 1. 4. 1992, 20% ársv. frá þeim degi til 1. 6. 1992, 18,5% ársv. frá þeim degi til 20. október 1992, en með dráttarvöxtum, eins og þeir eru á hverjum tíma, frá þeim degi til greiðsludags. Stefndi greiði stefnanda 90.000 kr. í málskostnað, þ. m. t. virðisaukaskattur, með hæstu lögleyfðu dráttarvöxtum frá 15. degi eftir dómsuppkvaðningu til greiðsludags.
